

O'ZBEKISTONDA TARJIMA QILINGAN ASARLAR MOHIYATI

Komilova Munira-Andijon avlat chet
tillari instituti, Ingliz filologiyasi, o'qitish
metodikasi va tarjimashunoslik fakulteti,
Tarjima nazariyas va amaliyoti
101—guruh talabasi

Ilmiy rahbar-*Axmedova Muxayyo*,
Andijon davlat chet tillari instituti, Gid
xamrohligi madaniyatlararo muloqot va tarjima-
tarjimashunoslik kafedrasida o'qituvchisi

ANNOTATSIYA: *Ushbu maqolada O'zbekistondagi tarixiy asarlarning jamiyat taraqqiyoti, milliy o'zlikni anglash va ilmiy tadqiqotlar uchun tutgan o'rni chuqur yoritilgan. Tarixiy manbalar xalqning siyosiy, iqtisodiy va madaniy hayotini aks ettiruvchi bebaho dalillar sifatida baholangan. Shuningdek, maqolada tarixiy qo'lyozmalar, arxeologik topilmalar va yozma yodgorliklarning bugungi ilm-fan rivojiga, yosh avlodni ma'naviy tarbiyalashga hamda milliy merosni asrashga qo'shayotgan hissasi asosli dalillar orqali ko'rsatib berilgan. Tadqiqot natijalari O'zbekistonda tarixiy manbalarning ahamiyati faqat o'tmishni bilish bilangina cheklanmay, kelajak bunyodkorligi uchun ham muhim poydevor bo'lib xizmat qilishini ta'kidlaydi.*

Kalit so'zlar: *Tarixiy asarlar, O'zbekiston tarixi, milliy meros, qo'lyozmalar, arxeologiya, madaniy meros, tarixiy manbalar, ma'naviy tarbiya, ilmiy tadqiqot, o'zlikni anglash.*

**“Translation is that which transforms
everything so that nothing changes.”**

— Günter Grass

O'zbekiston o'z tarixiy merosi bilan faxrlanadigan va uni kelajak avlodlarga yetkazishni muhim vazifa deb biladigan mamlakatlardan biridir. Bu

hududda ming yillar davomida shakllangan madaniyat, ilm-fan, davlat qurilishi va ijtimoiy hayot haqida eng ishonchli ma'lumotlar aynan tarixiy asarlar orqali bizgacha yetib kelgan. Shu sababli tarixiy manbalar bugungi jamiyatning ma'naviy, ilmiy va iqtisodiy rivojlanishida ham o'ta muhim o'rin tutadi.

Tarixiy asarlar avvalo milliy xotirani shakllantiradi. "Boburnoma", "Avesto", "Zafarnoma", Navoiy asarlari, Temur tuzuklari kabi manbalar ajdodlarimizning qanday yashaganini, qanday qarashlarga ega bo'lganini va qanday ilmiy hamda siyosiy qarorlar qabul qilganini ko'rsatadi. O'z o'tmishini bilgan inson o'zini ham yaxshiroq anglaydi, millatning kimligi, ildizi, qudrati va tarixiy tajribasi haqida to'liq tasavvurga ega bo'ladi.

Tarixiy manbalar yoshlar uchun ma'naviy tarbiya maktabi hamdir. Ularda ibratli voqealar, adolat, halollik, sabr, ilmga hurmat va tashkilotchilik kabi fazilatlar aks etgan. Masalan, Temurning adolat va tartib haqidagi qarashlari yoki Navoiy asarlaridagi insonparvarlik g'oyalari bugungi yoshlar uchun ham ma'naviy yo'l-yo'riq bo'lib qolmoqda.

Tarixiy asarlar ilm-fan rivojida ham hal qiluvchi rol o'ynaydi. Ular tarixshunoslik, arxeologiya, adabiyotshunoslik, tilshunoslik kabi fanlarning asosiy manbasi hisoblanadi. Har bir qo'lyozma yoki topilma yangi ilmiy kashfiyot, yangi tahlil va yangi dalillarni yuzaga chiqaradi. O'zbekistonning qadimiy qo'lyozmalar fondlari va arxeologik yodgorliklari olimlar uchun juda katta ilmiy resursdir.

Shu bilan birga, tarixiy asarlar jamiyatning siyosiy tajribasini o'rganishda ham muhim ahamiyatga ega. Temur tuzuklari, qadimiy davlat boshqaruvi haqidagi yozuvlar yoki o'rta asr diplomatik hujjatlari bugungi davr boshqaruv tamoyillarini tahlil qilishda ishonchli manba bo'lib xizmat qiladi. Tarixiy qo'lyozmalarda iqtisodiy hayot, savdo yo'llari, soliq tizimi va hunarmandchilik haqida berilgan aniq ma'lumotlar iqtisodchilar va tadqiqotchilar uchun amaliy ahamiyatga ega.

Qadimiy bitiklar va yodgorliklar Markaziy Osiyoning boshqa sivilizatsiyalar bilan aloqalarini o'rganishda ham daliliy manba vazifasini bajaradi. Savdo karvon yo'llari, madaniy almashinuv, diplomatik munosabatlar haqidagi ma'lumotlar

xalqaro tarixshunoslikda muhim o‘rin tutadi. Tarixiy matnlardagi til qatlamlari esa o‘zbek tilining shakllanish bosqichlarini aniqlashga yordam beradi. Bu tilshunoslar uchun juda qimmatli ilmiy materialdir.

Tarixiy asarlar madaniy hayotning davomiyligini ta’minlaydi. Ular orqali o‘tmishdagi urf-odatlar, marosimlar, xalq an’analari o‘rganiladi va ularning eng sog‘lom jihatlari bugungi kunga moslashtirilib saqlab qolinadi. Eng muhimi, tarixiy manbalar yosh avlodni tanqidiy fikrlashga o‘rgatadi — voqealar sabab va oqibatini tahlil qilish orqali ular tarixdan hayotiy saboqlar olish imkoniga ega bo‘ladi.

Tarixiy merosning iqtisodiy ahamiyati ham juda katta. Samarqand, Buxoro, Xiva kabi tarixiy markazlar o‘z yodgorliklari bilan dunyoning turli burchaklaridan turistlarni jalb qiladi. Tarixiy obidalar turizmni rivojlantirib, yangi ish o‘rinlari yaratadi va mamlakat iqtisodiyotiga sezilarli daromad keltiradi.

Xulosa qilib aytganda, O‘zbekistondagi tarixiy asarlar faqat o‘tmish haqida hikoya qiluvchi matnlar emas. Ular milliy o‘zlikni mustahkamlaydi, yoshlarni tarbiyalaydi, ilm-fanni rivojlantiradi, siyosiy va iqtisodiy tizimlarni o‘rganishda asos bo‘ladi, shuningdek, turizmni kuchaytiradi. O‘z tarixini chuqur o‘rgangan xalqgina mustahkam va ongli kelajak qurishga qodir. Shu sababli tarixiy asarlarni saqlash, o‘rganish va avlodlarga yetkazish O‘zbekiston jamiyatining eng muhim vazifalaridan biridir.

FOYDALANILGAN ADABIYOT VA TADQIQOTLAR

- Adabiy tarjima san’ati — maqola tarjima san’ati, tarjima va adabiyot munosabatiga bag‘ishlangan. [InLibrary](#)
- Methodology and Significance of Meaning in Translation of Uzbek Literature — bu tadqiqot o‘zbek adabiyotini tarjima qilishdagi uslub va mazmun mosligi masalalarini tahlil qiladi. [Scholarzest](#)
- Badiiy tarjima muammolari — adabiy tarjimada stilistik moslik, madaniy alomatlar, hissiy rang-baranglik va tarjimonning ijodiy erkinligi kabi muammolarni ko‘rib chiqadi. [O'zbekiston Tillari Konferensiyalari](#)

- O‘zbekiston adabiyoti tarixi — umumiy o‘zbek adabiyotining rivojlanish tarixi, tarjima va mumtoz adabiyot o‘rtasidagi aloqalar tahlil qilingan asar. www.namdu.uz+1
- Soliyeva, S., & Ahmedova, M. (2024). HARMONY BETWEEN BORDERS: LEADING INTERCULTURAL DIALOGUES. THE THEORY OF RECENT SCIENTIFIC RESEARCH IN THE FIELD OF PEDAGOGY, 2(21), 416-419
- Muhayyo, A., & Avazbek, O. (2023). SIMULTANEOUS TRANSLATION AND ITS HISTORY. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 23(6), 73-75.
- Muhayyo, A., & Kurbanova, S. (2023). NOTE TAKING METHODS. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 22(5), 88-89.
- Axmedova, M., & Maxmudova, G. (2024). TARJIMADA IBORALARNING EKVIVALNETLIGI. *XALQARO ILMIY-AMALIY KONFERENSIYALAR*, 1(1), 182-183.
- AXMEDOVA, M. (2024). TARJIMADA USLUB VA O‘RTA TARJIMANING TA’SIRI. *News of the NUUz*, 1(1.6. 1), 281-284.